

PRZYRASTAĆ (16) *vb impf*

Pierwsze a pochylone, drugie jasne.

inf przyrastać (1). ◇ *praes 1 sg* przyrastaám (6). ◇ *3 sg* przyrasta (6). ◇ *praet 3 sg n* przyrastało (1).
◇ *fut 3 sg n* będzie przyrastało (1). ◇ *con 3 sg n* by przyrastało (1). ◇ [*part praes act* przyrastając.]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. przyrosnąć.

1. [Zrastać się, stawać się ponownie częścią organiczną czegoś; *adcorporari Cn*: gdyż w zwierzętach członek od członka odcięty [...] nigdy nie przyraffa. *Cresc 1571 61.*]

2. Powiększać się, pomnażać się; *accrescere Mącz, Calep, JanStat, Cn; augescere PolAnt, Calep, Cn; multiplicare PolAnt; adaugescere, crescere, grandescere Cn (15)*: *Accresco, Przyraffaam/ Przymnażam. Mącz 68c; Adnascor – Nad potrzebę prziraffaam. Calep 26a; Augesco – Przymnażam łzie, prziraffaam. Calep 114b, 14a, 72a.*

a. Pod względem ilości lub wielkości (6) :

przyrasta czego a. ile czego (3): A tak przez ręce Apoftolſkie działa fię wiele znakow y cudow miedzy ludzmi [...]. Y tym więcey przyraffało wielkości wierzących Pánu/ mężow łpołu y niewiaft. *BibRadz Act 5/14*; Więc by fię bydło twoie y droby twoie rozmnożyły/ łrebro by też y złoto rosło tobie/ y wźego by przyraffało co maftz. *BudBib Deut 8/13*; Słod káždy z ozdu ma mierzyć Vrzędnik: áby baczył iáko go wiele przyraffa *GostGosp 136.*

przyrasta czego na jaki czas (1): Ze iuz ták wiele tych łtátutów rózných y Conłtituciy nároflo, y ná káždy rok przyraffa, że [...] *SarnStat *7v.*

Przen [przyrasta czego komu] (1): Tákcęc y my [*jak wól*] w tym iármie też trawkę łkubiemy/ A gdy rogi położyć/ tákcęc też niewiemy. Coż ná to nalepfzego/ iedno żyć pocźciwie/ A tę trawkę nádána/ tárgác łpráwiedliwie. Wierz mi że iey káżdemu będye przyraffało *RejZwierz 128v.*

a. O organizmach rosnących (roślinach) (1) : *Congermino, Przyraffaam/ włchodzę ochotnie. Mącz 144d.*

[*przyrastać od czego*: w tych gáłáfkách/ co od wćięcia wilkow pozoftály/ odraffa więc przy kolankách páczek/ łtád zás grono pochodzi/ ktore y od tłuftości źemie y od vgrzewania łłońcá przyraffaiać/ z rázu bywa kwásne *CiceroBBud 25.*]

b. Pod względem wartości materialnej (2) : iemu [*podskarbiemu*] niech będzie płácono po cztery grzywny ná tydzień: ktorą płácą z tego pułzłotégo/ które przyraffa w bićiu [*tj. wartość wybitych monet jest większa niż wartość użytego kruszcu*] *SarnStat 340, 1273.*

c. Pod względem wartości niematerialnej [*przyrasta czego komu*] (2) : Ze świętemu dziewictwu małżeńftwo równác/ áłbo wierzyć że nic załugi tym nieprzyraffa/ ktorzy dla vtrapienia ciála łwego od mięła áłbo winá łie włtrzymawáia/ iuz to nie chrześciáńfka ále łowiniáńfka/ y odłzczepieńfka ieft. *WujJud 196v*; [Bo gdy przybywáło bitwy/ przyraffało też walczącym chwały *WujPos 1590 588 (Linde)*].

Fraza: »[komu] serca przyrasta [na kogo]« = *ktoś nabiera odwagi, śmiałości (1)*: Zá czym nieczułość á ospáłość náfzę iefzcze tu domá obáczyć możemy: [...] Skąd obce^{mv} możnieyftzemu nieprzyacielowi łercá ná nas przyraffa. *PowodPr 73.*

3. *Przybywać dodatkowo (1)* : od których [Ptolomeusza i Alfonsa] Kopernik trożkę różny licząc 365/ godzin 6/ minut 9/ fecund 29: óny godziny łaczaiąc/ dzień łye zdał przyraſtác [tj. rok ſtawał ſię dłuższy o dzień]. *Oczko 29v.*

Synonimy: 1. jednoczyć się, łączyć się; 2. pomnażać się, przybywać, przysparzać się.

Formacje współrdzenne cf ROŚĆ.

Cf [PRZYRASTAJĄCY], PRZYRASTANIE

SBu